

Morecki, Adam

Wspomnienia pośmiertne : Wacław Moszyński (1882-1953)

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 46, 238-243

1983

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

nemu stanowi nauki nie został u nas zaakceptowany, choć analogiczne słownictwo przyjęto w Czechosłowacji. Miłobędzki cieszył się ogromnym szacunkiem jako jeden z najwybitniejszych polskich nieorganików, w latach 1928 i 1952 był wybierany na Prezesa Polskiego Towarzystwa Chemicznego, którego członkostwo honorowe otrzymał w roku 1937. W r. 1932 został członkiem Warszawskiego Towarzystwa Naukowego, w r. 1945 - członkiem korespondentem Polskiej Akademii Umiejętności, w r. 1952 członkiem korespondentem, a w r. 1956 członkiem rzeczywistym Polskiej Akademii Nauk. Był odznaczony w r. 1937 Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski oraz w r. 1956 orderem Sztandaru Pracy II kl. Profesor Tadeusz Miłobędzki zmarł 13.VII.1959 i jest pochowany na cmentarzu powązkowskim w Warszawie.

Uczniami Miłobędzkiego byli profesorowie: Włodzimierz Rodziewicz, Andrzej Górski i Kazimierz Wierzchowski oraz docenci: Jadwiga Kollitowska, Barbara Krukowska-Fulde i Remigiusz Rudnicki. W pisany dorobku prof. Miłobędzkiego znajdują się dwa podręczniki akademickie w wielu wydaniach, około 50 prac badawczych i wiele artykułów różnej treści.

Andrzej Górski

WACŁAW MOSZYŃSKI /1882-1953/

Wacław Moszyński urodził się w roku 1882 w Warszawie. W r. 1905 ukończył Rządową Szkołę Realną w Warszawie, a w r.

1911 - Gimnazjum Filologiczne P. Chrzanowskiego w Warszawie - uzyskując świadectwo dojrzałości. Dyplom inżyniera elektryka z wynikiem bardzo dobrym Moszyński uzyskał po ukończeniu studiów na Wydziale Przyrodniczym Uniwersytetu w Nancy w roku 1914. Tamże w roku 1915 uzyskał dyplom inżyniera mechanika, również z wynikiem b. dobrym i wyróżnieniem. W roku 1918 rozpoczyna pracę zawodową w Triesteńskiej Rafinerii Olejów Mineralnych Fr. Bruggera, na stanowisku asystenta kopalnianego. Następnie w latach 1918-1938 pracuje kolejno na różnych stanowiskach konstrukcyjnych, nauczycielskich i kierowniczych zarówno w przemyśle naftowym jak i wyższym szkolnictwie technicznym.

Już w latach dwudziestych Moszyński rozwija działalność naukową i dydaktyczną. Interesuje się naukowymi metodami organizacji pracy w przemyśle wydobywczym, a w szkolnictwie jest inicjatorem nowych przedmiotów konstrukcyjnych i technologicznych oraz nowoczesnego warsztatu mechanicznego. Również w tym okresie ukazują się pierwsze jego publikacje i patenty. Po nostryfikacji dyplomu inżyniera mechanika w roku 1931 na Wydziale Mechanicznym Politechniki Warszawskiej rozpoczyna pracę w Biurze Budowy Sieci Ministerstwa Poczty i Telegrafów, a w latach 1932-1938 w Wydziale Technicznym Instytutu Technicznego Uzbrojenia Ministerstwa Spraw Wojskowych w Warszawie na stanowisku kierowniczym.

W roku 1936 na podstawie rozprawy "Zasady tolerancji"

/Geometria tolerancji/ Moszyński uzyskał na Wydziale Mechanicznym Politechniki Warszawskiej stopień doktora nauk technicznych z odznaczeniem. Rozprawa była pierwszą z polskich technicznych prac naukowych, w której wykorzystano rachunek prawdopodobieństwa do zagadnień budowy maszyn. Należy podkreślić, że badaniom w dziedzinie tolerancji i pasowań Moszyński poświęcił wiele uwagi już dużo wcześniej, biorąc udział od roku 1926 w pracach Polskiego Komitetu Normalizacyjnego. Był autorem projektów wielu norm z zakresu rysunku technicznego maszynowego, budowlanego i elektronicznego. Łącznie Moszyński był autorem blisko 200 projektów norm podstawowych dla budowy maszyn. W czterech wydawnictwach książkowych i kilkunastu artykułach technicznych ogłosił wyniki badań w dziedzinie tolerancji i pasowań. Monografia "Zasady pasowań na tle międzynarodowego układu tolerancyjnego", wydana w roku 1934, była jedną z podstawowych prac w piśmiennictwie światowym w tym zakresie.

O rozległości zainteresowań Moszyńskiego świadczy podjęta przez niego próba ustalenia zależności między prawdopodobieństwem trwałości elementu konstrukcji a jego współczynnikiem bezpieczeństwa. Był również inicjatorem prac normalizacyjnych w zakresie wytrzymałości zmęczeniowej i stochastycznej.

We wrześniu 1937 Moszyński rozpoczął pracę w Politechnice Warszawskiej podejmując wykłady zleczone z części maszyn.

W roku 1938 na wniosek Rady Wydziału Mechanicznego został mianowany profesorem zwyczajnym części maszyn. Program opracowany przez Profesora był nowoczesny, gdyż zawierał już elementy wytrzymałości zmęczeniowej. Moszyński opracował również tematykę prac naukowych i założenia do budowy laboratorium podstaw budowy maszyn, które zrealizowano dopiero w wiele lat po Jego śmierci. Bez przesady Moszyński może być nazwany pionierem naukowych podstaw budowy i konstrukcji maszyn w Polsce. W uznaniu zasług Akademii Nauk Technicznych w Warszawie powołała Moszyńskiego w roku 1937 na członka korespondenta.

W latach okupacji 1939-1944 Moszyński nie przerywał pracy naukowej i dydaktycznej. Wykładał w Państwowej Szkole Technicznej w Wilnie, następnie w Warszawie na kursach Rymsunku Technicznego oraz w Państwowej Wyższej Szkole Technicznej /był to nieoficjalny program Politechniki/. W tym okresie ukończył swoje fundamentalne dzieło "Podstawy Budowy Maszyn", dotąd nie ogłoszone drukiem /znajduje się w Archiwum PAN/ oraz na tej podstawie przygotował podręcznik "Wykład elementów maszyn" złożony z czterech części /1340 stron druku/, wydany w latach 1948-1952. Istotna różnica między "Podstawami" a "Wykładem" polegała na tym, że w "Wykładzie" Moszyński nieraz stwierdzał: tak robi się, tak jest dobrze. W "Podstawach" natomiast analizował wszystkie kwestie, starając się odpowiedzieć na pytanie dlaczego tak, a nie inaczej.

Po wyzwoleniu w latach 1945-1946 Moszyński został delegowany do Politechniki Łódzkiej, a we wrześniu 1946 ponownie objął Katedrę Części Maszyn na Wydziale Mechanicznym Politechniki Warszawskiej.

Bogaty dorobek naukowy i techniczny Moszyńskiego obejmuje 100 artykułów naukowych i naukowo-technicznych oraz 11 monografii i podręczników akademickich. Po wojnie Moszyński poświęcił dużo uwagi zagadnieniom wytrzymałości zmęczeniowej i kształtowaniu konstrukcji. Wyniki tych badań zostały uwieńczone monografią "Wytrzymałość zmęczeniowa części maszyn". W roku 1952 objął kierownictwo zespołowej Katedry Części Maszyn na Wydziale Mechanicznym Konstrukcyjnym Politechniki Warszawskiej, którą kierował aż do śmierci 18.X. 1953.

Obok pracy naukowej i pedagogicznej Profesor był niezwykle czynnym działaczem w organizacjach i instytucjach technicznych. Był członkiem założycielem SIMP w latach 1926-1927, oraz jego wiceprezesem w latach 1934-1937. Był członkiem wielu rad naukowych oraz delegatem Polski na różne międzynarodowe zjazdy normalizacyjne. W latach 1945-1953 był jednym z najaktywniejszych członków Polskiego Komitetu Normalizacyjnego. Norma rysunku technicznego według projektów Moszyńskiego osiągnęła najwyższy nakład spośród wszystkich Polskich Norm wydanych w pierwszym dziesięcioleciu po I Wojnie. W r. 1950 został członkiem Polskiej Akademii Umiejętności

oraz członkiem zwyczajnym Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, w r. 1952 został członkiem korespondentem Polskiej Akademii Nauk. Był laureatem Państwowej Nagrody Naukowej II-go stopnia w dziedzinie maszynoznawstwa, otrzymał liczne odznaczenia i medale.

Moszyński był zarówno wybitnym teoretykiem, jak i utalentowanym konstruktorem. Był jednym z twórców nauki teorii podstaw budowy maszyn. Był niewątpliwie jednym z najwybitniejszych profesorów Politechniki Warszawskiej. Nie miałem zaszczytu ani przyjemności znać osobiście Profesora, ale miałem szczęście przez wiele lat współpracować z jego młodszymi kolegami, prof. Witoldem Szymanowskim i prof. Janem Oderfeldem, którzy przybliżyli mi wielki dorobek Moszyńskiego. Według wielu Moszyński był prawdziwym tytanem pracy naukowej. Zdarzało się, że po zapoznaniu się z problemem naukowym przedstawiał w 48 godzin później polski lub francuski rękopis rozwiązania w postaci nadającej się do druku bez zmian, nawet redakcyjnych. Bywało jednak i tak, że pewne nowatorskie pomysły polerował w dziesięciu i więcej kolejnych wersjach. Na zakończenie chciałbym podkreślić, że do napisania tego krótkiego wspomnienia ośmielił mnie fakt, że czuję się związany od wielu lat z teorią maszyn i mechanizmów, której inicjatorem i wykładowcą w Politechnice Warszawskiej był Wacław Moszyński, który już w r. 1953 prowadził pierwszy wykład teorii mechanizmów.

Adam Morecki